

«Նոր ժամանակի կրթություն» ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման Վեց տարեկանների պատրաստվածությունը դպրոցին

Առարկան Դասվար՝ մայրենի, մաթեմատիկա

Հետազոտող ուսուցիչ Լուսինե Հովհաննեսի Գևորգյան

Ուսումնական հաստատություն Կանչի հիմնական դպրոց

ԹԱԼԻՆ 2023

Բովանդակություն

Ներածություն-----	3
Գլուխ 1. Վեց տարեկանների պատրաստվածությունը դպրոցին-----	4
Գլուխ 2. Հետազոտություն առաջին դասարանցիների շրջանակում-----	12
Եզրակացություն-----	14
Օգտագործված գրականության ցանկ-----	15

Ներածություն

Թեմայի կարևորությունը: Ե. Սմիրնովան գրում է. «Երեխային պետք է շփում հասակակիցների, այլ երեխաների հետ: Հնարավոր է, այսպիսի հաստատումը թվա տարօրինակ, քանի որ երեխաները վաղ նախադպրոցական տարիքում դեռևս չեն կարողանում խաղալ միասին, կարողանում են խաղալ միայն կողք կողքի: Բայց նրանք ընդօրինակելու հակում ունեն և ունակ են վարակել մեկը մյուսին այս կամ այն իրավիճակը. ոչ միայն լացը կամ վախը, այլ նաև ուրախությունը, ծիծաղը, ուրախ վազքը և դրանից ստանում են անպատմելի հաճույք»:

Հաճախ հարմարվողականությունը ուղեկցվում է նյարդային և էնդոցինալ խանգարումներով: Պատկերավոր ստեղծագործությունը համարվում է երեխանիերի ամենասիրելի զբաղմունքներից մեկը: Երեխայի մոտ առաջանում են բնական ցանկությունն նկարելու միջոցով նկարին փոխանցի իր տեսածի և ապրածի մասին տպավորությունները: Նա վերցնում է մատիտներ, ներկեր, վրձիններ, թուղթ և սկսում է ստեղծագործական պրոցեսը: Դրա օգնությամբ երեխան կարող է հաղթահարել վախերը և սրա հետևանքով հարմարվողականության գործընթացը ավելի հեշտ տեղի կունենա:

Հետազոտության նպատակն է ուսումնասիրել կրտսեր դպրոցականի սոցիալ-հոգեբանական հարմարման դժվարությունների պատճառները:

Նպատակից բխում են հետևյալ խնդիրները.

1. Ներկայացնել դպրոց նոր հաճախող երեխաների հարմարման հոգեբանամանկավարժական բնութագիրը
2. Անցկացնել ախտորոշիչ ուսումնասիրություն դպրոցին հարմարվելու ժամանակ դպրոցական տարիքի երեխաների էնդոցինալ վիճակի մասին:

Հետազոտական աշխատանքի ընթացքում օգտվել ենք հետևյալ **մեթոդներից**

- Մանկավարժական և մեթոդական գրականության վերլուծություն
- Դիտման մեթոդ
- Զրույցի մեթոդ
- Հարցման մեթոդ
- Գիտափորձ

Գլուխ 1. Վեց տարեկանների պատրաստվածությունը դպրոցին

Դպրոցում սովորելու երեխայի պատրաստակամությունը նախադպրոցական մանկության ընթացքում մտավոր զարգացման կարևորագույն արդյունքներից է և հաջողակ դպրոցական կրթության գրավականը: Սկսած, թե ինչպես է երեխան պատրաստվում դպրոցին մինչև ամեն ինչ

Նախադպրոցական զարգացման նախորդ շրջանը կախված կլինի նրա հարմարվողականության հաջողությունից, դպրոցական կյանքի ռեժիմ մտնելուց, ակադեմիական հաջողություններից, հոգեբանական բարեկեցությունից:

Շատ բան կախված է ընտանիքից: Ի վերջո, ընտանիքը երեխայի անմիջական միջավայրն է, այն միջավայրն է, որտեղ ձևավորվում է նրա պատկերացումն իր և աշխարհի մասին, սկսվում է սոցիալական բնույթի զարգացումը: Ընտանիքում հաղորդակցության բացակայությունը, երեխայի հետ հոգեբանական շփման բացակայությունը հանգեցնում է հուզական-կամային ոլորտի անհասության, զարգացման, մտավոր գործունեության ուշացման: Կարևոր է նաև, որ երեխաները հաճախեն նախադպրոցական նախապատրաստական դասընթացների, իսկ մանկապարտեզը գործնականում խնդիրներ չունենա առաջին դասարանին հարմարվելու հարցում: Կամայականության ձևավորումը դառնում է մտավոր զարգացման կենտրոն. զարգանում է կամայական հիշողություն, ուշադրություն, մտածողություն, գործունեության կազմակերպումը դառնում է կամայական, երեխան սովորում է վերահսկել իր վարքը: Երբեմն ընտանիքը միշտ չէ, որ հասկանում է երեխայի անհատականության յուրահատկությունը և ոչ ադեկվատ է գնահատում նրա մտավոր հնարավորությունները:

Ծնողները, իհարկե, հետաքրքրված են իրենց երեխայի դպրոցական հաջողություններով: Այս հաջողությունները մեծապես կախված են համակարգված ուսուցման մարմնի պատրաստվածությունից, մտավոր գործընթացների պատրաստակամությունից և անհատի պատրաստվածությունից:

Ինտելեկտուալ պատրաստակամություն. Այն բաղկացած է որոշակի հայացքների, կոնկրետ գիտելիքների պաշար ձեռք բերելուց, գիտական գիտելիքների հիմքում ընկած ընդհանուր օրինաչափությունների ըմբռնումից: Դպրոցականին

ինտելեկտուալ պատրաստակամությունը կապված է մտքի գործընթացների զարգացման հետ՝ ընդհանրացնելու, առարկաները համեմատելու, դրանք դասակարգելու, էական հատկանիշները լուսաբանելու և եզրակացություններ անելու ունակությամբ: Լ.Ի. Բոժովիչը նշում է. «Պատրաստ լինել դպրոցին, նշանակում է նախնառաջ, ունենալ շրջակա աշխարհի առարկաներն ու երևույթները համապատասխան կատեգորիաներում ընդհանրացնելու և տարբերելու ունակություն»: Երեխան պետք է ունենա գաղափարների որոշակի լայնություն, այդ թվում՝ փոխաբերական և տարածական, համապատասխան խոսքի զարգացում, ճանաչողական գործունեություն: Դպրոցին ինտելեկտուալ պատրաստակամությունը ենթադրում է նաև երեխայի մոտ որոշակի հմտությունների ձևավորում: Օրինակ՝ ուսումնական առաջադրանքն ընդգծելու ունակությունը: Սա պահանջում է, որ երեխան կարողանա զարմանալ և փնտրել իր նկատած առարկաների նմանությունների ու տարբերությունների, դրանց նոր հատկությունների պատճառները: Երեխային դպրոցին ինտելեկտուալ նախապատրաստելու համար մեծահասակները պետք է զարգացնեն ճանաչողական կարիքները, ապահովեն մտավոր գործունեության բավարար մակարդակ, առաջարկեն համապատասխան առաջադրանքներ և ապահովեն շրջակա միջավայրի մասին գիտելիքների անհրաժեշտ համակարգ: Երեխաները պետք է կարողանան հաստատել երևույթի պատճառահետևանքային կապը: Երեխան պետք է ունենա խոսքի զարգացած ձայնային մշակույթ (խոսքի արտասանություն և հուզական կուլտուրա), պետք է զարգացնել հնչյունաբանական լսողությունը: Պետք է զարգացնել նաև խոսակցական լեզուն: Նա պետք է կարողանա հստակ արտահայտել իր մտքերը, համահունչ փոխանցել այն, ինչ լսել է, այն, ինչ տեսել է զբոսանքի ժամանակ: Պետք է կարողանա պատմվածքում կարևորել գլխավորը, փոխանցել պատմությունը ըստ որոշակի պլանի: Կարևոր է, որ երեխան ցանկանում է նոր բան սովորել, պետք է հետաքրքրություն առաջացնել նոր փաստերի, կյանքի երևույթների նկատմամբ: Բոլոր մտավոր գործընթացները (ուշադրություն, հիշողություն, մտածողություն, երևակայություն) պետք է բավականաչափ զարգացած լինեն: Երեխան պետք է կարողանա կենտրոնանալ տարբեր աշխատանքի վրա: Ընկալման և մտածողության զարգացումը թույլ է տալիս երեխային համակարգված դիտարկել ուսումնասիրվող

առարկաները և երևույթները, առանձնացնել առարկաների և երևույթների նշանակալի հատկություններ, տրամաբանել և եզրակացություններ անել:

Կամային պատրաստակամություն. Այն կայանում է նրանում, որ երեխան կարող է քրտնաջան աշխատել, անել այն, ինչ իրենից պահանջվում է սովորել, դպրոցական կյանքի ռեժիմը: Երեխան պետք է կարողանա վերահսկել իր վարքը, մտավոր գործունեությունը: Արդեն նախադպրոցական տարիքում երեխան բախվում է առաջացող դժվարությունները հաղթահարելու և իր գործողությունները դրված նպատակին ստորադասելու անհրաժեշտության հետ: Սա հանգեցնում է նրան, որ նա սկսում է գիտակցաբար վերահսկել իրեն, վերահսկել իր ներքին և արտաքին գործողությունները, իր ճանաչողական գործընթացները և ընդհանրապես վարքագիծը: Սա հիմք է տալիս ենթադրելու, որ կամքն առաջանում է արդեն նախադպրոցական տարիքում: Իհարկե, նախադպրոցական տարիքի երեխաների կամային գործողություններն ունեն իրենց առանձնահատկությունները. դրանք համակցված են ոչ միտումնավոր, իմպուլսիվ գործողությունների հետ, որոնք առաջանում են իրավիճակային զգացմունքների և ցանկությունների ազդեցության տակ:

Լ.Ս. Վիգոտսկին կամային վարքագիծը համարում էր սոցիալական, իսկ երեխայի կամքի զարգացման աղբյուրը տեսնում էր երեխայի արտաքին աշխարհի հետ հարաբերություններում: Միննույն ժամանակ, կամքի սոցիալական պայմանավորման մեջ առաջատար դերը վերապահված էր մեծահասակների հետ նրա բանավոր հաղորդակցությանը: Գենետիկական առումով Լ.Ս. Վիգոտսկին կամքը դիտում էր որպես սեփականը յուրացնելու փուլ

վարքային գործընթացներ. Նախ՝ մեծերը բառի օգնությամբ կարգավորում են երեխայի վարքագիծը, այնուհետև, յուրացնելով մեծահասակների պահանջների բովանդակությունը, նա աստիճանաբար սկսում է կարգավորել իր վարքը սեփական խոսքի օգնությամբ՝ դրանով իսկ զգալի քայլ առաջ կատարելով երկայնքով: կամային զարգացման ուղին. Խոսքը յուրացնելուց հետո նախադպրոցականների համար խոսքը դառնում է ոչ միայն հաղորդակցման, այլև վարքագծի կազմակերպման միջոց: Լ.Ս. Վիգոտսկին կարծում է, որ կամային ակտի առաջացումը պատրաստվում է նախադպրոցական տարիքի երեխայի կամավոր վարքագծի նախորդ զարգացմամբ:

Ժամանակակից գիտական հետազոտություններում կամային գործողության հայեցակարգը մեկնաբանվում է տարբեր ասպեկտներով: Որոշ հոգեբաններ սկզբնական կայն են համարում որոշում կայացնելու և նպատակ դնելու շարժառիթների ընտրությունը, իսկ մյուսները կամային գործողությունը սահմանափակում են դրա կատարողական մասով: Ա.Վ. Ջապորոժեցը կամքի հոգեբանության համար ամենակարևորը համարում է հայտնի սոցիալական և, առաջին հերթին, բարոյական պահանջների վերափոխումը մարդու որոշակի բարոյական շարժառիթների և որակների, որոնք որոշում են նրա գործողությունները:

Կամքի կենտրոնական հարցերից մեկն այն կոնկրետ կամային գործողությունների և արարքների մոտիվացիոն պայմանականության հարցն է, որին մարդն ընդունակ է իր կյանքի տարբեր ժամանակահատվածներում: Հարց է առաջանում նաև նախադպրոցական տարիքի երեխայի կամային կարգավորման մտավոր և բարոյական հիմքերի մասին:

Նախադպրոցական մանկության ընթացքում անձի կամային ոլորտի բնույթն ավելի է բարդանում և փոխվում է նրա մասնաբաժինը վարքագծի ընդհանուր կառուցվածքում, որն արտահայտվում է հիմնականում դժվարությունները հաղթահարելու աճող ցանկությամբ: Այս տարիքում կամքի զարգացումը սերտորեն կապված է վարքի դրդապատճառների փոփոխության, նրանց ենթակայության հետ:

Որոշակի կամային կողմնորոշման ի հայտ գալը, մի խումբ շարժառիթների առաջխաղացումը, որոնք դառնում են ամենակարևորը երեխայի համար, հանգեցնում են նրան, որ առաջնորդվելով իրենց վարքագծով այս դրդապատճառներով, երեխան գիտակցաբար հասնում է նպատակին, առանց շեղող ազդեցության ենթարկվելու: Նա աստիճանաբար տիրապետում է իր գործողությունները ստորադասելու կարողությանը, որը զգալիորեն հեռացված է գործողության նպատակից, մասնավորապես, սոցիալական բնույթի դրդապատճառների: Նա ունի նախադպրոցականին բնորոշ նպատակապահության մակարդակ:

Միննույն ժամանակ, թեև կամային գործողությունները ի հայտ են գալիս նախադպրոցական տարիքում, սակայն դրանց կիրառման շրջանակը և նրանց տեղը երեխայի վարքագծի մեջ մնում են ծայրահեղ սահմանափակ:

Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ միայն ավելի մեծ նախադպրոցականն է ունակ երկարաժամկետ կամային ջանքերի:

Ելնելով վերոգրյալից՝ ուսուցիչը պետք է.

1. Երեխայի առջեւ նպատակ դրեք, որը նա ոչ միայն հասկացավ, այլև ընդունեց՝ դարձնելով այն իրենը: Այդ ժամանակ երեխան ցանկություն կունենա դրան հասնելու:

3. Սովորեցրեք ձեր երեխային չտրվել դժվարություններից, այլ հաղթահարել դրանք:

4. Մշակել իրենց գործունեության արդյունքին հասնելու ցանկություն:¹

Երեխան պետք է կազմակերպված լինի, նա պետք է կարողանա կազմակերպել աշխատավայրը, կարողանա ժամանակին սկսել աշխատանքը, կարողանա կարգուկանոն պահպանել աշխատավայրում ուսումնական գործունեության ընթացքում:

Այսպիսով, երեխայի դպրոց նախապատրաստումը պետք է լինի համապարփակ և իրականացվի նախադպրոցական մանկության ողջ ընթացքում:

Կրթության և ուսուցման կազմակերպման նկատմամբ կյանքի բարձր պահանջները ստիպում են փնտրել նոր, առավել արդյունավետ հոգեբանական և մանկավարժական մոտեցումներ՝ ուղղված ուսուցման մեթոդները կյանքի պահանջներին համապատասխանեցնելուն: Այս առումով առանձնահատուկ նշանակություն ունի նախադպրոցականների դպրոցում սովորելու պատրաստականության խնդիրը: Նախադպրոցական հաստատություններում ուսուցման և կրթության կազմակերպման նպատակների և սկզբունքների որոշումը կապված է դրա լուծման հետ: Միևնույն ժամանակ, դպրոցում երեխաների հետագա կրթության հաջողությունը կախված է դրա որոշումից:

Դպրոցական ուսուցման հոգեբանական պատրաստվածության որոշման հիմնական նպատակը դպրոցական անբավարարության կանխարգելումն է: Այս նպատակին հաջողությամբ հասնելու համար վերջերս ստեղծվել են տարբեր դասարաններ, որոնց խնդիրն է ուսուցման անհատական մոտեցում իրականացնել

¹ 1.Բայլան Ա.Ա. <<Մանկավարժական հոգեբանության հարցեր>> - Երևան: Լույս, 1983թ.

2.Էլկոնին Դ.Բ. <<Կրտսեր դպրոցականի ուսուցման հոգեբանություն>> - Երևան: Լույս, 1975թ.

3.Сластенин В. А., Шиянов, Общая педагогика, М 2004

դպրոցին պատրաստ, և ոչ պատրաստ երեխաների նկատմամբ՝ դպրոցական թերի հարմարվողականությունից խուսափելու համար:

Երեխաներին դպրոց պատրաստելը բարդ խնդիր է, որն ընդգրկում է երեխայի կյանքի բոլոր ոլորտները: Դպրոցական հոգեբանական պատրաստվածությունը այս առաջադրանքի միայն կողմերից մեկն է, բայց այս առումով կան տարբեր մոտեցումներ.

- Նախադպրոցական տարիքի երեխաների դպրոցական կրթության համար անհրաժեշտ որոշակի հմտությունների և կարողությունների ձևավորմանն ուղղված հետազոտություններ:

- Երեխայի հոգեկանի նորագոյացությունների և փոփոխությունների ուսումնասիրություն.

- Ուսումնական գործունեության առանձին բաղադրիչների ծագման ուսումնասիրություն և դրանց ձևավորման ուղիների բացահայտում:

Երեխայի ունակության ուսումնասիրությունը՝ գիտակցաբար ստորադասելու իր գործողությունները տվյալին, հետևողականորեն հետևելով չափահասի բանավոր ցուցումներին: Այս հմտությունը կապված է մեծահասակի բանավոր հրահանգները կատարելու ընդհանուր ձևին տիրապետելու ունակության հետ:

Ուսուցիչը կամ գործնական մանկական հոգեբանը, որոշելով հոգեբանական պատրաստակամությունը դպրոցում, պետք է հստակ հասկանա, թե ինչու է դա անում: Դպրոցական պատրաստվածությունը ախտորոշելիս կարելի է առանձնացնել հետևյալ նպատակները.

- Հասկանալով երեխաների հոգեբանական զարգացման առանձնահատկությունները՝ կրթական գործընթացում նրանց նկատմամբ անհատական մոտեցում սահմանելու համար:

Երեխաների բացահայտում, ովքեր պատրաստ չեն դպրոցին՝ նրանց հետ զարգացնող աշխատանք իրականացնելու համար՝ ուղղված դպրոցական ձախողումը կանխելուն:

Ապագա առաջին դասարանցիների բաշխումը դասերի՝ ըստ նրանց «մոտակա զարգացման գոտու», ինչը թույլ կտա յուրաքանչյուր երեխայի զարգանալ իր համար օպտիմալ ռեժիմով:

· Մեկ տարով հետաձգել ուսուցման մեկնարկը այն երեխաների համար, ովքեր պատրաստ չեն դպրոցին (հնարավոր է միայն վեց տարեկան երեխաների համար):

Ախտորոշիչ հետազոտության արդյունքների հիման վրա կարող են ստեղծվել հատուկ խմբեր և զարգացման դասարաններ, որոնցում երեխան կկարողանա նախապատրաստվել համակարգված ուսուցման մեկնարկին:

Երբ երեխաները մտնում են դպրոց, հաճախ բացահայտվում է հոգեբանական պատրաստվածության որևէ բաղադրիչի անբավարար ձևավորում: Շատ մանկավարժներ կարծում են, որ ուսուցման գործընթացում ավելի հեշտ է զարգացնել ինտելեկտուալ մեխանիզմները, քան անձնականը:²

Սովորելու անձնական ցանկություն չունեցող, մանկական ինքնաբերական դրսևորող աշակերտները դասին պատասխանում են միաժամանակ, առանց ձեռքերը բարձրացնելու և միմյանց ընդհատելով՝ կիսվում են ուսուցչի հետ իրենց մտքերով և զգացմունքներով: Նրանք սովորաբար ընդգրկվում են աշխատանքի մեջ միայն այն ժամանակ, երբ ուսուցիչը ուղղակիորեն դիմում է նրանց, իսկ մնացած ժամանակ նրանք շեղված են, չեն հետևում դասարանում կատարվողին, խախտելով կարգապահությունը: Ունենալով բարձր ինքնագնահատական՝ վիրավորվում են դիտողություններից, երբ ուսուցիչը և ծնողները դժգոհություն են հայտնում իրենց պահվածքից, բողոքում են, որ դասերն անհետաքրքիր են, դպրոցը վատ է կամ ուսուցիչը զայրացած է: Այս երեխաներին բնորոշ մոտիվացիոն անհասությունը հաճախ հանգեցնում է գիտելիքների խնդիրների, կրթական գործունեության ցածր արտադրողականության:

Սովորելու համար գերակշռող ինտելեկտուալ անպատրաստությունն ուղղակիորեն հանգեցնում է ուսումնական գործունեության ձախողման, ուսուցչի պահանջները հասկանալու և կատարելու անկարողության և, հետևաբար, ցածր գնահատականների: Ինտելեկտուալ անպատրաստության դեպքում հնարավոր են երեխաների զարգացման տարբեր տարբերակներ: Վերբալիզմը մի տեսակ տարբերակ է: Վերբալիզմը կապված է խոսքի զարգացման բարձր մակարդակի, հիշողության լավ զարգացման հետ՝ ընկալման և մտածողության անբավարար

² 1. Բալյան Ա.Ա <<Մանկավարժական հոգեբանության հարցեր>> - Երևան: Լույս, 1983թ.

2. Էլկոնին Դ.Բ <<Կրտսեր դպրոցականի ուսուցման հոգեբանություն>> - Երևան: Լույս, 1975թ.

3. Слостенин В. А., Шиянов, Общая педагогика, М 2004

զարգացման ֆոնին: Այս երեխաների խոսքը զարգացնում է վաղ և ինտենսիվ: Նրանք ունեն բարդ քերականական կառուցվածք և հարուստ բառապաշար: Միննույն ժամանակ, նախընտրելով զուտ բանավոր հաղորդակցությունը մեծահասակների հետ, երեխաները բավականաչափ ներգրավված չեն գործնական գործունեության, ծնողների հետ գործնական համագործակցության և այլ երեխաների հետ խաղերի մեջ: Վերբալիզմը հանգեցնում է մտածողության զարգացման միակողմանիության, մոդելի համաձայն աշխատելու, իր գործողությունները տվյալ մեթոդների հետ փոխկապակցելու անկարողության և որոշ այլ հատկանիշների, ինչը թույլ չի տալիս հաջողությամբ սովորել դպրոցում: Այս երեխաների հետ ուղղիչ աշխատանքը պահանջում է վերադարձ նախադպրոցական տարիքին բնորոշ գործունեության տեսակներին՝ խաղալ, նախագծել, նկարել, այսինքն. նրանք, որոնք նպաստում են փոխաբերական մտածողության զարգացմանը:

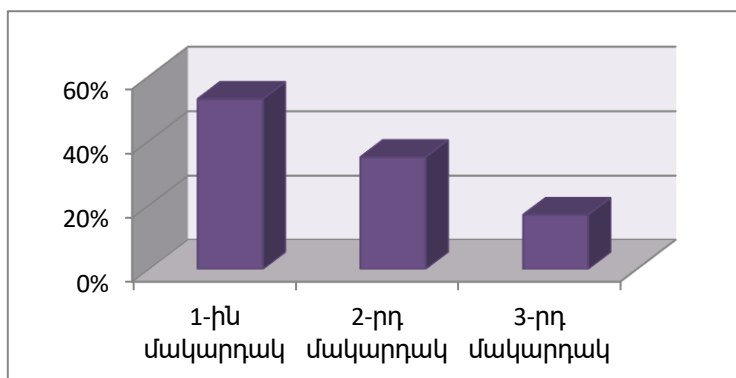
Հոգեբանական պատրաստվածությունը դպրոցի համար ամբողջական կրթություն է: Մեկ բաղադրիչի զարգացման հետաձգումը վաղ թե ուշ հանգեցնում է մյուսների զարգացման հետաձգմանը կամ աղավաղմանը: Կոմպլեքս շեղումներ են նկատվում նաև այն դեպքերում, երբ նախնական հոգեբանական պատրաստվածությունը կարող է բավականին բարձր լինել, սակայն երեխայի անհատական որոշ հատկանիշների կամ ուսուցչի անբավարար պրոֆեսիոնալիզմի պատճառով ուսանողը զգալի դժվարություններ է ունենում ուսման մեջ:

Մեծահասակների և հասակակիցների հետ շփվելու ընթացքում երեխան ստանում է տարբեր տեղեկություններ, որոնց թվում կան գիտելիքների և հմտությունների երկու խումբ. Առաջինը տալիս է գիտելիքներ և հմտություններ, որոնք երեխաները կարող են տիրապետել առօրյա հաղորդակցության մեջ: Երկրորդ կատեգորիան ներառում է երեխաների կողմից դասարանում յուրացնելու գիտելիքներն ու հմտությունները: Դասարանում ուսուցիչը հաշվի է առնում, թե ինչպես են երեխաները սովորում ծրագրի նյութը, կատարում առաջադրանքներ. ստուգում է նրանց գործողությունների արագությունն ու ռացիոնալությունը, տարբեր հմտությունների առկայությունը և, վերջապես, որոշում է նրանց ճիշտ վարքագիծը դիտարկելու ունակությունը:

Գլուխ 2. Հետազոտություն առաջին դասարանցիների շրջանակում

Հետազոտության ընթացքում օգտվել ենք դիտման և զրույցի մեթոդներից: Նրանց հետ անցկացրել են խաղեր և գեղարվեստական գործունեության պարապմունքներ, որոնց ընթացքում դիտել են նրանց մասնակցության չափը և վարքի դրսևորման ձևերը: Այդ խաղերի և պարապմունքների ընթացքում զրուցել են նրանցից յուրաքանչյուրի հետ՝ ցանկանալով պարզել նրանց հարմարմանը խոչնդոտող խնդիրները: Նաև ծնողներին և դաստիարակներին տրվել են հարցարաններ, որոնք ներկայացված են հավելվածում:

Ախտորոշիչ հետազոտությունը ցույց տվեց, որ փորձարկվող խմբում երեխաների վիճակը ի հայտ եկավ լավագույն մակարդակով: Նրանք շատ հանգիստ էին, նրանց մոտ կար նորի հանդեպ հետաքրքրասիրություն: Կարելի է ասել, որ հարմարվողականության գործընթացը երեխաների մեծամասնության մոտ արդեն ավարտվում էր, բացառությամբ 5 երեխաների: Նրանց մոտ հարմարվողականությունը տեղի էր ունենում բավականին դժվար, նրանք ի տարբերություն մյուս երեխաների անտարբեր էին երեխաների հանդեպ, աննշան էին արտահայտված էմոցիաների արտաքին արտահայտումները, մայրիկից բաժանվելու դեպքում ի հայտ էր գալիս վախ: Դրա համար նրանք հաճախ էին հիվանդանում, որը նույնպես վատ էր ազդում հարմարվողականության գործընթացի վրա: Եվ այդ բացասական էմոցիաների պատճառով այդ երեխաներին դուր չէր եկել դպրոցը, նրանք հաճախ էին լացում և արցունքն աչքերին նստում էին մյուս երեխաների հետ: Չնայած նրան, որ նրանց մոտ կար խաղալու ցանկություն հասակակիցների հետ, միևնույն է նրանք չէին խաղում: Նրանք ունեին վատ ախորժակ և քնի խանգարումներ:

**Տրամագիր 1. Երեխաների էմոցիոնալ վիճակի արտահայտման գնահատումը
էմոցիոնալ վիճակի արտահայտվածության աստիճանով**

Հետազոտությունից պարզ դարձավ, որ մեծ մասամբ երեխաների մոտ տանը տեղի է ունենում մի փոքր այլ գործընթաց: Շարժուն, ակտիվ երեխաների մի մասը դպրոցում կեսօրին հանդարտվում է: Նրանց պետք է հանձնարարեն ինչ-որ հանգիստ զբաղմունք. կարդալ գիրք, նկարել, խաղալ հանգստացնող խաղեր: Մյուս երեխաները, ընդհակառակը, կեսօրին բացվում են և աշխուժանում: Երեխաներից մի քանիսն էլ նստում են դպրոցի մի անկյունում, ամաչում կամ վախենում են, իսկ տանը նրանք ծախսում են ավելորդ էներգիան, նրանք պետք անպայման լինեն ուշադրության կենտրոնում: Եթե ծնողների վարքը համապատասխանում է երեխաների պահանջներին, ապա հաջորդ օրը երեխան իրեն լավ է զգում, իսկ, եթե ծնողները չեն տեսնում, թե ինչ է անհրաժեշտ երեխային, ապա նա սկսում է զգալ իրեն անբավարարված, որը աստիճանաբար բերում է սթրեսի:

Եզրակացություն

1. Հարմարվողականությունը դա օրգանիզմի նոր միջավայրին հարմարվելն է, իսկ երեխաների համար դպրոցն, անկասկած, հանդիսանում է նոր, դեռ անձանոթ տարածություն՝ նոր միջավայրով և նոր հարաբերություններով: Ըստ արդյունքների հարմարվողականությունը լինում է. դրական, բացասական:

Առանձնացնում են հաջող հարմարվողականության 2 չափորոշիչ.

- ✓ ներքին հարմարավետություն (էմոցիոնալ բավարարվածություն),
- ✓ վարքի արտաքին ադեկվատություն (միջավայրի պահանջների հեշտ և ճշգրիտ կատարման ունակություն):

Գիտնականները (Ռ. Կալինինա, Լ. Սեմենովա, Գ. Յակովլևա) առանձնացրել են հարմարվողականության երեք շրջան.

- ✓ սուր շրջան, որը ուղեկցվում է սոմատիկ վիճակներում և հոգեբանական կարգավիճակի մեջ տարբեր տատանումներով, որը բերում է քաշի իջեցման, քնի խանգարման, ախորժակի բացակայության, խոսքի զարգացման ռեգրեսիա (տևում է միջինը մեկ ամիս),
- ✓ ենթասուր շրջանը բնութագրվում է երեխայի ադեկվատ վարքով, այսինքն, բոլոր տեղաշարժերը փոքրանում են և գրանցում են զարգացման դանդաղ տեմպ, հատկապես հոգեբանական (տևում է 3-5 ամիս),
- ✓ փոխհատուցման շրջանը բնութագրվում է զարգացման արագ տեմպով, արդյունքում երեխաները նախադպրոցական կրթարանն ավարտելուց հաղթահարում են վերը նշված զարգացման ուշացումները:

2. Էմոցիաները կարևոր դեր են խաղում երեխայի կյանքում, հատկապես վաղ տարիքում: Դրանք օգնում են երեխային հարմարվել այս կամ այն իրավիճակին: Հիմնական էմոցիոնալ վիճակները, որոնք հարմարվելու ժամանակաշրջանում իշխում են երեխային հիմնականում բացասական են. վախ, թախիծ, չարություն, սակայն կան նաև դրականներ՝ օրինակ, ուրախություն, զարմանք, նոր երեխաների, նոր միջավայրին, նոր գործողություններին ծանոթանալու հետաքրքրություն:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Բալյան Ա.Ա. <<Մանկավարժական հոգեբանության հարցեր>> - Երևան: Լույս, 1983թ.
2. Էլկոնին Դ.Բ. <<Կրտսեր դպրոցականի ուսուցման հոգեբանություն>> - Երևան: Լույս, 1975թ.
3. Слостенин В. А., Шиянов, Общая педагогика, М 2004